

Jegyzőkönyve

a bihari ref. egyházmegye 1875. november 1. és 2. napjain Nagyváradon tartott

K Ö Z G Y Ü L É S É N E K.

Pap Károly esperest, és helyettesített segédgondnok Dobozy Menyhért ket-
tős elnöklete alatt jelen voltak: Ember Károly, Szokolay József, Gaal Imre, Ember
Pál, Szabó Zsigmond, egyházi, — Ritoók Zsigmond, és Tar Imre, világi tanácsbírák
— Oláh József, Benedek László, Szücs Lajos és Millye Gyula jegyzők. — Szabó
Károly házi, Szikszay József lelkészgyámoldai pénztárnokok.

Képviselők:

Ártándról: Szabó Károly, Pénzes Imre.
Bojtról: Csillag Lajos, Varga Mihály.
Darvasról: Takács András, Varga István.
Élesdről: Makay Károly, Vági Ferencz.
K.-Szántóról: Kocsis József, Zétényi Mihály.
N.-Váradról: Dr. Miskólczi Mihály, Deczky Dániel.
Püspökiből: Borsi Lajos, Fekete Sámuel.
Száldobágyról: Egyedi József, Szebeni Sándor.
Nyüvedről: Bujdosó Lajos.
Hk.-Pályiból: Munkácsi Sándor, Szabó Sándor.
Hk.-Kovácsiból: Ungvári Gábor.
Csatárból: Szilágyi Sándor, Geröcz Sándor, Tóth Sándor, Szilágyi Pál, Szi-
lágyi Mihály, Bedő Károly.
N.-Tótfaluból: Váradi Benedek, Főríz András.
P.-Toldról: Puskár Dávid.
Lelkészek: Nagy István, Könyves János, Tóth József, Makay Károly, Papp
Károly, csökmői, Biró János, Varga István, Csillag Lajos, Séra Ferencz, Szalay Pál,
Kocsis József, Bugyi Sándor, Józsa Gábor, időközi, Bujdosó Lajos, Nádudvari Lajos.
— Segédlelkészek: Kun Béla, Nagy Sándor, Bedő Károly. — Debreczeni Gyula
és Zsigmond Ferencz vallástanárok.
Tanítók: Csikos Mihály, Ábrányi Lajos. — Dankó Sándor énekvezér. —
A tanítói kar képviselői: Juhász Lajos és Szabó Gyula.

Esperest buzgó ima, és a gyűlés főbb tárgyait jelző s a fontos és jelenté-
keny számú tárgyakra tekintetből a becses idő meggazdálkodására figyelmeztető
beszéde után a gyűlést megnyitottnak nyilvánítja.

1. szám. Elnök esperest bejelenti, hogy Ercsey Zsigmond segédgondnok
ur, gyengélkedő egészsége miatt, jelen gyűlésünkben részt nem vehet, s a világi el-
nökség betöltéséről e gyűlés tartamára intézkedni kér.

Segédgondnok urnak gyengélkedése miatti távolléte fájdalmas tudomá-
sul vétetik; s a jelen gyűlésre a társelnökség elfoglalására, Dobozy Menyhért,
mint legidősb tanácsbíró, felkéretik.

2. szám. Esperest beterjeszti, a révi templom építésének általa vezetett
számadását s annak megvizsgálására küldöttség kineveztetését kéri.

A beterjesztett számadás megvizsgálására Gaal Imre tanácsbíró és Decz-
ky Dániel képviselő kiküldetnek, jelentésök e gyűlés folyama alatt be-
váratván.

3. szám. Ugyancsak esperest küldöttséget kér, a borsi és h.-k.-ujlaki lelkesítések megbecsülésére, a lelkészgyámolda részére befizetendő féljövedelem meghatározására végett.

Szabó Zsigmond és Biró János kiküldetnek, — jelentésök még e gyűlés folyama alatt bevarátván.

4. szám. Olvastatott Pap Károly esperestnek a folyó évi június 16—28-ig teljesített canonica visitációról szóló jelentése.

A nem kevés munkával s lehető gonddal készített, és becses adatokat tartalmazó esperesti jelentés, az egyházmegye elismerésének kifejezése mellett egész terjedelmében jegyzőkönyvbe vezetettmi rendeltetik, a mint következik:

651.

1875.

Esperesti jelentés

a f. évi június 16—28-ig teljesített canonica vizitációról.

Vizitáltak: a *sárréti körben* n. t. Ember Pál és t. Oláh József; a *hegyközi körben* n. t. Gaal Imre és t. Biró János; a *körösvölgyi körben* alólirt esperest és n. t. Szokolay József. — A vizitáció eredményét alólirt a következőkben foglalja össze:

I. Jelenrajzi adatok.

1. Anyaegyház 43. Rendes lelkész 40. Időközi 3. Segéd 4.
2. Lélekszám: Finemű 20,497. Nönemű 20,843. Összesen 41,340. A mult évinél kevesebb 423-mal.
3. Születtek száma: Finemű 816. Nönemű 771. Összesen 1587. Törvényes finemű 740, nönemű 683, együtt 1423. Törvénytelen finemű 64, nönemű 77, együtt 141. Halva született finemű 12, nönemű 11, együtt 23.
4. A születtek száma a népesség számának 3,83 %.
5. A törvénytelen születettek a születtek összes számának 8,88 %, melynek majdnem fele, t. i. 4,22 % Nagyváradra esik.
6. A halva születettek ugyanannak 1,44 %.
7. Halottak: Finemű 1278. Nönemű 1227. Összesen 2505.
8. A meghaltak összes száma a népesség 6,05 %.
9. Halál általi apadás a születtek számához képest 918.
10. Esketettek száma: 619 pár. Tiszta 585. Vegyes 34.
11. A házassultak a népességnek 1,40 %.
12. Áttért Finemű 4. Nönemű 6. Együtt 10. Kitért: Finemű 3. Nönemű 7. Együtt 10.
13. Iskolakötelesek 6—12 évig: Finemű 2391. Nönemű 2220. Összesen 4611.
14. Iskolába járók: Finemű 2030. Nönemű 1825. Együtt 3855. Nem járók és iskolahagyottak: Finemű 361, nönemű 394. Együtt 755.
15. Az iskolaköteles gyermekek száma a népesség számának 11,15 %.
16. Az iskolába járóké az iskolaköteleseknek 83,60 %.
17. A nem iskolázottaké ugyanazoknak 16,37 %.
18. Iskolakötelesek 13—15 évig: Finemű 745. Nönemű 742. Együtt 1487. Nagyváradon kívül, honnan ez adat hiányzik. Tulajdonképen ismétlő iskola egyházmegyénkben nincsen, hanem Furtán és Csökmön télen a rendes iskolásokkal feljárnak.
19. Konfirmáltak: Finemű 262. Nönemű 278. Együtt 540.
20. Jegyzés. Sajnálattal és megütözéssel vagyok kénytelen jelenteni, hogy a lelkészárság egy része nem teljesíti kellő pontossággal a statisztikai adatok bejegyzését; mert vannak, kik nem szerint nem különítik el az elkönyvitendőket, hanem csak az együtt rovatba jegyzik be. Mások bejegyzései a születtek, halottak és esketettek rovatában nem egyeznek az 1875-ki névtár adataival, holott ez adatok 1874-ről valók. Hibáztak tehát vagy ott, vagy itt.

II. Építkezések, gyarapodások; kegyes adományok.

a) Építkezések, gyarapodások.

Daczára a folyton tartó nagy pénzszűkének, építkezések történtek: *Csatárban*, épület javítottatott (mely?) 100 frt. *Fugyiban*, új lelkészlak — a templomhoz közel — szereztetett hat vékásnyi beltelekkel és 5 hold szántófóddal 650 frton; ugyanitt az istálló kijavítottatott.

F.-Vásárhelyen, a lelkészlak kertjének kerítése, deszka és léczből, ujítottattak, s új sertésöl készült 54 frt költséggel.

H.-K.-Ujlakon, az elavult lelkészlak átalakítottatott, cseréppel fedetett s kényelmesebbé tétetett. Új tanterem — a törvénynek megfelelő — épült. A költségek az építkezés befejeztével lesznek tudva.

Kis-Jenőben, a lelkészlak fa zsindelelyel fedetett, átalakítottatott, s jobb berendezéssel két új lakrész nyertetett. Költség 725 frt 71 kr.

Lessen, az iskola-épület teljesen bevégeztetett, az iskola felszereltetett. Összes költség 567 frt 68 kr.

M.-Telkiben, a torony lóbor alaku fedele újból zsindelelyeztetett, kár, hogy be nem festetett. Költség?

N.-Kerekiben, a lelkészlak egy szárnya, 10 öl hosszúságban most van építés alatt.

Pósalakán, a mult évben iskolául szerzett, s bevégeztelen épület bevégeztetett, s ebben új, törvényszerű, csinos tanterem készült. Került az építkezés 560 frt 55 krba.

Réven, a templom építés bevégeztetett. Esperest adott ki összesen 2950 frt 64 krt, a lakosok székek készítettetésére 30 frtot. Összes költség 2980 frt 64 kr. Felszentelése nov. 7-kére van kitűzve.

Zsádkán, a fiu iskola építés alatt.

Váncsodon, az iskolák kéményei, párkányzata, falai kijavítottak; a hagyományozott két ház újonnan fedetett. Költség 338 frt 37 kr.

b. Kegyes adományok.

- Bojton*, Székely Sára Nagy Jánosné 10 frt.
Borson, Özv Tóth Jánosné Kis Judit szőszékre 150 frt.
Csatárban, összesen nevek nélkül 120 frt.
Elesden, G Kovács Imre 10 frt.
Fugyiban, Novák Gergely 100 frt, Szilvási Antal 5 frt.
Furtán, nevek nélkül összesen 61 frt.
H.-K.-Kovácsiban, Ercsey Géza 20 frt. Bödő Lajos 20 frt. A községi képviselőség 50 frt, kemenczére az iskolában; és 10 frt 12 kr. iskolai czélokra. Bartha Istvánné 20 frt.
H.-K.-Szaladobágyon hagyományozások 80 frt.
H.-K.-Ujlakon, Már József 10 frt. Balázs Sándorné 5 frt. Bucsa Mihályné 3 frt. Petri János 5 frt. Török Jánosné 25 frt. Nagy Lajos 5 frt. Tötös Imre 2 frt. Andriksa Sándor 2 frt. Összesen 232 frt.
M.-Keresztesen kegyes adományok összesen 232 frt.
M.-Telkiben, Sorbán János 100 frt. Biró Mihályné Nagy Susánna 40 frt. Varga Andrásné Fazekas Juliánna 20 frt. Oláh Mihály 5 öreg cseber bor.
P.-Toldon, Puskár Miklós 100 frt. K. Bonczos Mihályné Bundik Katalin az egyháznak 400 frt, az iskolának 100 frt, mely összegek férje halála után lesznek kifizetendők.
P.-Ujlakon, Liszka Simon, megyei utbiztos iskolai szükségletekre 5 frt.
Püspökiben, Nagy Károlyné Szabó Susánna 50 frt. Pápai Józsefné Vass Mária 40 frt. Szoboszlai István 50 frt. Lovadi István 50 frt. K. Pap Sándor 20 frt. Török Zsigmond 5 frt.
Szalárdon Többektől 43 frt 47 kr.
N.-Kerekiben, Nagy Sándor harangra 600 frt. „Néh. Menszáros László és Ritter Jozefa síremléke” czim alatt, a nevezettek utódai gyermekkentre 400 frtot.

III. Egyházmegyei felügyelet álló alapítványok.

- Az 1874. októberi jegyzőkönyvben foglaltak. Ezekhez járulnak:
H.-K.-Ujlakon, a t. Bugyi Sándor által iskolai s népkönyvtári könyvek vételére tett 100 frt alapítvány.
M.-Kakucson, a t. Gergely Sándor-féle hagyaték, mely teszen 278 frt 44 krt.
Jegyzés. *Siterben*, a Szabó Pál féle alapítványok, a fiu iskola átalakítására az alapítvány folytán tett költséggel apadván, teszen jelenben 2702 frtot.

IV. Egyházak állapota

Az egyházakban béke uralkodik, — kivéven *Csökmöt*, hol a lelkész választás ellen kifogás tétetett, s az ügy az egyházmegye itéletét várja, *Darvast*, hol a lelkész kert és faiskolai határvonal felett volt vita, mely békésen elintéztetett; és *N.-Váradot*, hol az utóbbi időben t. Szikszai József ellen adatott be vádirat.

Általános a panasz, hogy a bérfizetések nehezen folynak be; a szántás vetés

rendetlenül s rosszul teljesített; némely egyházakban sok hátralékok vannak fenn, az anyagi nehéz körülményekre mutat az, hogy a vizitációnak beszolgáltatandó pénzek soha oly rosszul be nem folytak mint most; s még ez ideig sok tartozás nincs befizetve.

Egyébíránt az egyházakban meg volna a jó szándék; a gondnoki számadár sok — egy-két nem nagyon jelentékeny kivétellel — rendben találtattak. Hiba, hogy az előjárók kevés részvételt mutattak a vizitáció iránt, és sok helyen távollétökkel tündököltek.

Roszak a lelkészlakok és újraépítést szükségelnének: *M.-Keresztesen, H.-K.-Száldobágyon, B.-Szent-Mártonban, H.-K. Kovácsiban és P. Ujlakon.* A mai korhoz nem illők és kényelmetlenek: *M.-Telkiben*, hol szándékban is van az átalakítás, — *Váncsodon, Szákán, Ártándon, Nyüveden.*

Egyházmegyénkben a lelkési hivatalra f. évi júl. 17-én felavattak: *Bokros Benedek* h.-k.-száldobágyi, *Bugyi Sándor* h.-k.-ujlaki, *Nádudvari Lajos* borsi, *Szathmári László* lessi és *Papp Károly*, csökmői lelkészek.

V. Iskolák állapota.

Általános észrevételök a vizitálóknak, hogy az iskolamulasztás mindenütt nagy mérvű. Nem volt iskola: *M.-Telkiben* a tanító betegsége miatt; *M.-Kakucson* a tanító hibája miatt; *Orvenden, F.-Vásárhelyen, M.-Keresztesen* a kis leány-iskolában; *Csatárban* és *Szalárdon* gyér népesség s himlő miatt.

Kitünő tanítókul jelöltenek a vizitálók által: *Kalás György* sz.-jános fi., *Elek Károly* borsi fi., *Nagy István* m.-keresztesi leány-, *Szűcs Endre* csökmői leány- és *Nagy Imre* m.-telegdi időközi vegyes-iskola tanítók. Kiemelésre méltó a lessi iskola valódi paedagógikus vezetéséért t. Szathmári László.

A lelkésztanítók általában — nem úgy mint eddig — a n. tőtfalusit eddig sem érthetvén alapos panasz — iskolát tartanak és tanítanak.

A méter-mértékek csaknem mindenütt taníttatnak, a hanyagoló tanítók megintettek. Az egyházkerületi új tantervhez alkalmazkodás — nem lévén abban a tárgygyak az egy tanítóval bíró iskolákra beosztva — és a hat osztály felállítására nehezen megyen. A felszerelés nem sokkal haladt előbb.

Egyházmegyénkben már teljességgel rosz, s a törvény kívánalmának meg nem felel iskolai épületek csupán: a *p.-tamási* leány-, a *n.-szántói*, az *ártándi* fi., *nagy-kereküi* két, *nyüvedei* és *példárházi* iskolaépületek. — Bővítést és nagyobb világosságot szükségesnek a *darvasi* és *püspökíri* leány-tanterem. Nincs iskolaépület, s a tanítás a lelkészlakon történik: *Réven, M.-Kakucson* és *N.-Tőtfaluban, Fugyiban* volna, de nem használható.

Az iskolai pénztárak összes bevétele tett 1424 frt 90 krt.

Teljes tisztelettel

Püspökiben, 1875. október 1.

Pap Károly,
esperest.

5. szám. Olvastatott az állandó szavazat-bontó bizottság, N.-Váradon, 1875 jun. 11. felvett jegyzőkönyve, mely szerint egyházmegyei jegyzővé a beadott 35 szavazat közül 34 szavazattal ujlag Oláh József, h. k. kovácsii lelkész választott meg; 1 szavazat esvén Séra Ferencz siteri lelkészre; nem szavazván: Darvas, Fugyi, J.-Hodos, Rév, N.-Kereküi, N.-Várad, Váncsod.

Örömmel veszi tudomásul az egyházmegye a jegyzői teendőiben évek óta odaadással működött Oláh József ujlag elválasztását; s miután a hivatali esküt első ízben történt elválasztatása alkalmával letette, annak újbóli letétele nem szükségeltetvén, a választás megerősítettik, — a nem szavazó egyházak lelkészei, a szabályok értelmében 50—50 krnyi bírságban marasztaltatnak el — Fugyi és Rév kivételével, melyek lelkészei későn foglalták el helyöket.

Ama kérdés tisztára hozatala, hogy ki volt oka a nem szavazásnak, az elmarasztalt lelkészek teendője.

6. szám. Felvettett Pap Károly esperestnek, egykor elválasztott tanácsbíró Fehér Frigyeshez intézett — az egyházmegyei gyűlésen megjelenésre felhívó levelének másolata, melyben hangsúlyoztatik, hogy a gyűlésen meg nem jelenése, vagy e felhívást követő hallgatása lemondásnak fog tekintetni, és új választás fog elrendeltetni.

Ezzel kapcsolatban, Fehér Frigyes válasza, melyben mindaddig, míg magán ügyei általa óhajtott kifejlődésre nem jutnak, az új választás kitűzésének elhalasztását kéri; ha pedig ez nem volna lehetséges az egyházmegyei szabályok értelmében, akkor az elválasztatása által nyert tanácsbírói állomásról lemond.

Miután egyesek magán ügyei és érdekei miatt a közigy nem szenvedhet, s a tanácsbírói fontos és szükséges hivatal betöltése bizonytalan időre el nem odázható: elválasztott tanácsbíró Fehér Frigyesnek lemondása elfogadtatik s az új választás elrendelésével a fennálló gyakorlat értelmében — esperest megbízatik.

7. szám. Olvastatott esperest Pap Károly jelentése a f. é. márcz. 30. és 31-ki közgyűlés óta a belhivatalnoki karban történt változásokról, mely szerint:

I. A lelkési karban:

Csökmön, ápril 18-kán lelkészszé megválasztott Papp Károly.

Lessen, ápril 25. Szathmári László, volt csatári s. lelkész.

Fugyiban, időközi lelkésztanítótá lett Józsa Gábor Révről.

Révre időközi lelkésztanítótul alkalmaztatott, első lelkész képességi vizsgát tett Derekas János, M. Turról.

N.-Váradon a miskolczi tanárrá lett L. Gubás Ferencz helyett vallástanárrá lett, első lelkész-képességi vizsgát tett Zsigmond Ferencz.

M.-Kakucson, lelkésztanító jelöltképpen alkalmaztatott: Ács András, volt vá-mospércsi akad. rektor.

II. A tanítói karban:

Csatárban, Sziráki István fitanító halálával időközi fitanítótá lett Sziráki Béla, az elhunyt fia s bojtói volt időközi tanító.

Ugyancsak Csatárban, Csesdi Antalnak P.-Ujlakra távoztával, időközi leány-tanítótá lett Kis Sándor, fugyii volt tanító.

Ártándon, Engi József fitanító halálával ideiglenesen alkalmazva lett Engi Ferencz, az elhunyt fia. képezde végzett, s az utóbbi időben tanító Nagyváradon a Szalayné-féle leánynövelőben.

K.-Marján, Kerekes János Gáborjában hivatván meg, a kis fitanításra kihozott Balogh Lajos másodéves képezdesz.

H.-K.-Kovácsiban, Lengyel János elnyomorodott tanító végkielégítés mellett önként lemondván, a debreczeni képezdeből kihozott Ábrányi Lajos, harmadéves képezdesz.

Bojton, Sziráki Béla Csatárba távoztával, fitanítótá lett Harsányi József, m.-keresztesi kis fitanító.

Ugyancsak Bojton, Szathmári Károly szalárdi postamesterré lévén, a leány-tanításra megválasztott Nemes Pál, t.-várkonyi volt fitanító.

F.-Vásárhelyen a Juhos Imre halálával megüresült tanításba lépett Sarkadi József, volt b.-sz.-mártoni tanító.

M.-Keresztesen Harsányi József helyét időközileg elfoglalta Kónya Károly volt kisujszállási tanító.

A jelentésben elősorolt választások, illetve változások, — miután azok a betérjesztett okmányok s bizonyítványok alapján esperesti beleegyezéssel megerősítették, egyházmegyeileg is megerősítettnek. — Az időközi tanítók, névleg Sziráki Béla, Kis Sándor, Engi Ferencz és Kónya Károlytól csak az 1 frt pecsétdíj lefizetése kívántatván, — felében az egyházi, felében az alkalmazott által. Zsigmond Ferencz, Balogh Lajos, Ábrányi Lajos, Harsányi József és Nemes Pál a változások, illetőleg bekebelezetési 2—2 frt díj lefizetésére — egyház és alkalmazott — utaltatnak. — Józsa Gábor, Derekas János, Ács András és Sarkadi Józsefet illetőleg a díjak, az esperesti vélemény alapján elengedtetnek. — Ezek folytán közpénztárnok utasittatik, a bekebelezetési, illetve változások díjainak, az illetéktől beszedésére.

8. szám. Tárgyalatott a lessi lelkésztanító által használt földadó ügyében, az 1875 márcz. 33. sz. a. vizsgálatallal megbízott küldöttség jelentése.

A jelentésből, s becsatolt jegyzőkönyvi kivonatokból kétségtelenül kitünvén azon tényállás, hogy a lessi egyháztanács a lelkésztanító által használt föld adójának fizetését elvállalta, az egyház, illetőleg a hívek terhére: — sőt, hogy épen e célra, egyesek adakozása folytán jelentékeny alap is gyűlt volt, mely az egyház által kezeltetett, de ez alapot az egyház rendeltetése céljától ismételtelen elvonva, más, habár szükséges célokra fordította: miután az egyházkerületi szabályok a régi földkért az adófizetésre az egyházakat kötelezik, s miutau az egyház jogilag kötelezve van az önmagára vállalt teher viselésére, s az elfogadott kötelezettség teljesítésére: az egyházmegye kötelezőleg kimondja azon ítéletet, hogy a lelkésztanítói földek adója a lessi egyház, illetve az egyháztagok által fizetendő, s nem fizetés esetében rajtok végrehajtás utján be-

veendő annyival inkább, mert azon szükségletek, melyekre a meglevő alap fordított, az egyház, illetve a hívek által lettek volna teljesítendőek.

9. szám. Olvastattat az élelősi egyháztanács kérvénye, melyben a nevezett egyház számára 1836-ban hagyományozott, — 1862-ben az egyháza átszállt, s az egyház által — egyházi felsőbbséghez lett bejelentés s engedély nélkül — 1863-ban eladott szőlőnek eladhatóságát, illetőleg az eladás megerősítését; az eladási aron pedig egy új, könnyebben kezelhető fekvőbirtok vehetését, s míg ez megtörténhetnék a bejött összegnek kamatoztathatóságát — s e szándéknak, a f. t. egyházkerület elé pártolólajg felterjesztését kérelmezi.

Bár nem hagyhatja az egyház megye megrovás nélkül az élelősi 1863-ki egyháztanács azon tettét, hogy az egyház birtokába jutott ingatlant, az egyházi felsőbbség előlegesen kinyert engedélye nélkül eladta: mindazáltal tekintettel a megtörtént tényre, s a felhozott indokokra, az eladást utólagosan jóvá hagyja, s megengedi, hogy az alsó lugosi 162 sz. telekjegyzőkönyvben 643, 648 és 651. hr számok alatti szőlő vevők nevére átkebelezessék; a kamatra kiadott vételáron mielőbb egy alkalmas földbirtok lévén szerezendő; s e végzés a f. t. egyházkerületre pártolólajg felterjeszténi rendeltetik.

10. szám. Tárgyaltattat a darvasi egyháztanács kérvénye, melyben az egyháznak csekély jövedelmet nyújtó, és sok javítást igénylő száraz malmát eladhatni, a bejövendő összeget egy szilárdabb jövedelmi alapul szolgáló ingatlanak vételét engedélyeztetni kéri.

A kérvényben kifejtett indokokból — melyeket a helyi körülményeket ösmerő gyűlési tagok is erősítettek — azon meggyőződésre jutván az egyház-megye, hogy a darvasi egyház régi, s a vidéken közel fekvő gőzmalomok miatt csekély jövedelmet adó, sok javítást igénylő száraz malmának eladása, s az eladástól befolyó összegnek biztos jövedelmet nyújtó ingatlanba fektetése, csak előnyös lehet az egyháza nézve: ezennel beleegyeznek, hogy a darvasi 171 sz. tjkvben 1. 181 hrji sz. a. a. ref. ecclesia neve alatt álló egykerékű száraz malmom, 2200, udvarral, 299 □ öl, eladhatassék, azon kikötéssel, hogy a vételár takarékpénztárba helyeztetve gyümölcsöztessek, míg alkalmas földbirtok vétethetik, — mi a földbirtok jelenlegi alacsony ára mellett kívánatos, hogy mielőbb történék — s e végzés felsőbb megerősítés végett a f. t. egyházkerületre pártolólajg felterjeszténi rendeltetik.

11. szám. Beterjesztett az egyházmegyei egyetemes, 1. évi szept. 21-kén tartott lelkesi értekezlet jegyzőkönyve, mely a lelkeszgyámoldai alapszabályon némely változtatásokat tétetni javasol, s határoz a lelkeszgyámoldai takarékgűgyben; s ezzel kapcsolatban a körli lelkesz-értekezletek e tárgyú véleményei.

Miután közelget a hat év lejárása, melyre a lelkeszgyámoldai és közpénztári alapszabályok 1870-ben megállapítottak, s azok új átnézése alapszabályilag rendelve van: e munka megtételére Pap Károly esperest elnöklete alatt Szabó Zsigmond, Nagy István, Doboz Menyhért, Tar Imre és Millye Gyula jegyző kiküldetnek, a lelkesz-értekezleti előmunkálatok — mint becses anyag — hozzájuk áttétetvén, s az általuk újabb szövegezett alapszabályok a jövő gyűlésre elvárattván.

12. szám. Olvastattat az 1874. márczius 23. és 24. iki közgyűlés 28. sz. határozatával a „kegyeleti év“ eltörlése vagy fenntartása, ugy az új lelkeszválasztás idejének meghatározása kérdésében véleményadásra megbízott küldöttség jelentése, melyben előadatik, hogy a küldöttség tagjai közt vélemény egyezés nem jöhetvén létre, a többség által azon véleményben történt megállapodás, hogy az egyes egyházakat a kegyeleti év megadására kényszeríteni, vagy annak megadásától eltiltani nem lehet. — az új lelkeszválasztást illetőleg pedig a küldöttség kimondani véli, hogy tekintet nélkül a kegyeleti vagy csonka évre, minden egyházban a lelkeszi állás annak megüresedésétől számított két hó alatt betöltendő.

Tekintettel arra, hogy a gyakorlatban lévő kegyeleti év megadása egyházmegyénk nagyobb számú lelkeszei özvegyei és árváinak, az azzal egybekötött terhekkel, semmi segélyt nem nyújt, és sok esetben annak nincsen semmi értelme; — tekintettel arra, hogy e segélyezési intézmény kiálto igaztalanság a kisebb egyházakban szolgáló s a vagyon nem szereshettség mellett még e segélyt is igénybe nem vehető lelkeszek irányában; az egyházakra nézve pedig a hosszú időköziség sok hátrányt, vissza élést és zavart okozó; — tekintettel arra, hogy azon újabb intézmény, hogy az új lelkesz első évi fizetésének felét a lelkeszgyámoldá javára tartozik befizetni, ennek alapitókáját jelentékeny összegekkel növeszt, s annak jótéteményében a lelkeszi özvegyek és árvák egyaránt részesülnek: egyházmegyénk a kegyeleti évet, — mely ma már inkább csak nevet viseli a kegyeletnek, s a valódi kegyetes érzést más segélyezési mód által jobbosabban gyakorolhatják az egyházak — a maga keblében végkép eltörli.

Ebből folyólag a megürlt lelkeszi állás betöltését a megüresedéstől számítandó két hó alatt okvetlenül megejtendőnek rendeli — a XXVIII. k. kanon rendelete, — hogy míg az előd végkép kielégítve nincsen, az utód helyét el nem foglalhatja — épségben maradván.

13. szám. Olvastattat a tiszántúli ref. egyházkerület Debreczenben 1875. július 15. iki közgyűlése jegyzőkönyvének 199. száma, melyben az egyházmegyék felhivatnak, hogy a lelkeszi fizetés minimumának meghatározását tegyék tanácskozás tárgyává.

E nagy fontosságu és égető szükségé vált indítvány azon ntatással adatik ki a lelkeszi köröknek, hogy beható tanácskozásuk eredményét az esperest útján terjesszék be a Doboz Menyhért elnöksége alatt Nagy István, Szokolay József, Ritoók Zsigmond és jegyző Szűcs Lajos tagokból álló küldöttségnek, mely a lelkeszi értekezletek véleménye alapján véleményes előterjesztését az egyházmegyei gyűlésre beadni fogja.

14. szám. Olvastattat ugyanazon egyházkerületi közgyűlés jegyzőkönyvének 197. száma, melyben a debreczeni egyházmegye azon határozata, hogy a képeségi vizsga letételét elhanyagoló tanítók ezen vizsgát, — a tanító képezési tanfolyam bevégezése előtt kijött tanítók pedig évenként két vizsgát — és pedig halogatas nélkül fokozatosan — tartoznak oly feltétel mellett tenni, hogy ezek elmulasztása esetén állomásaikon semmi szín alatt sem maradhatnak, tanítókul nem tekintethetnek; mint az egyházkerület végzésén alapuló, helyeslő tudomásul vétetik; s hasonló eljárás követésére a többi egyházmegyék is felhivatnak.

Egyházmegyénk e határozatot szintén magáévé teszi, s a jelzett tanítók figyelemmel kísérésére esperestet megbizza.

15. szám. Olvastattat a bihari egyhm. tanítói testület 1875. sept. 21. Nagyváradon tartott egyetemes értekezlete jknyvének 1. száma, mely szerint Bokros István bihari fitanító választatott meg elnökül.

Tudomásul vétetik.

16. szám. Ugyanazon értekezlet 3. száma, mely szerint könyvtárnokul Dankó Sándor nagyváradi énekvezér választatott meg.

Tudomásul vétetik.

17. szám. Ugyanazon értekezlet jknyvének 4. száma, mely szerint minden tanító különbbség nélkül a könyvtár részére évenként 40 krt köteles fizetni.

Jóváhagyó tudomásul vétetik.

18. szám. Ugyanazon értekezlet jknyve 7. száma, mely szerint az iskolai takarékpénztárak eszméje körülményeink között kivihetetlennek találtatott.

Tudomásul vétetik, azonban egyes egyházaknak és tanítóknak fenhatgatik, hogy ez üdvös eszmét ápolván, azt a lehetséghz képest életbe léptethessék.

19. szám. Küldöttségi jelentés a révi templomépítésről, Pap Károly esperest által vezetett számadás felülvizsgálatáról; mely szerint

Multi évi kiadás volt	2475 frt 42 kr.
Idéi	403 frt 79 kr.
Került a révi templom az esp. jelentés szerint	2879 frt 21 kr.

A lakosok készítették a székeket és haranglábakat 50 frtt.

Adósság a m. kakszi egyház részére (100 frt, az államsegélyből visszafizettetvén) kamattal együtt	225 frt 42 kr.
Pap Károly esperest részére tulkiadás	123 frt 57 kr.

Összes fennlévő adósság: 353 frt 99 kr.

E számadás minden tételei — a küldöttség jelentése szerint — kifogástalan okmányokkal igazolva lévén, s a számadás lelkiösmeretes pontossággal vezetettnek találtatván: az egyházmegye — méltányló elősmerésének kifejezése mellett — Pap Károly esperestet a további számadás terhe alól felmenti. A fennlévő adósság törlesztése tekintetéből pedig az 1875. márcz. 46. számú egyhm. végzés, — egyházaink segélye igénybevétele — fenntartatik.

20. szám. A borsi és h. k. -ujlaki lelkeszfizetés pénzértékének megbecslésére kiküldött küldöttség beadja véleményét.

A küldöttség véleménye alapján: a borsi lelkeszi fizetés 619 frtban állapittatik meg, s ennek felét 309 frt 50 krt köteles Nádudvari Lajos, mint ujan belépett lelkesz a lelkeszgyámoldá javára befizetni.

21. szám. Ugyanazon küldöttség véleményétől eltérőleg.

A h. k. -ujlaki lelkeszi fizetés 383 frt 80 krtban állapittatik meg, melynek felét 191 frt 90 krt, Bugyi Sándor új rendes lelkesz a l. gyámoldá részére tartozik befizetni.

22. szám. Esperest felhívja a közgyűlést, hogy határozzon azon összeg-

re nézve, melyet a lessi új rendes lelkész Szathmáry László, a l. gyámolda részére fizetendő lenne.

Tekintettel a lessi lelkész szűk jövedelemre egyházmegyénk végzésileg kimondja, hogy Szathmáry László a l. gyámolda részére a féljövdelem helyett — kivételképen — csak 10 forint köteles fizetni.

23. szám. Tárgyalás alá vétetett a csatári egyházban Marjai Lajos egyházfi és Szilágyi Mihály gondnok számadásaiknál felmerült nehézmények megvizsgálására kiküldött Ercsey Géza és Oláh József jelentésök, minden ez ügyre vonatkozó okmányokkal.

Miután Marjai Lajos egyházfi az általa beszédett párbéri buza meny-nyisegből 30 és $\frac{1}{2}$ veka hova fordítását nem képes nyugtával igazolni, míg a többi beszédett buza átvételéről a belhivatalnokok és gondnok nyugtázzák: miután egyházfi azon állítását, hogy a kérdéses buzát az egyház hombárába töltötte, s onnan gondnok mérte ki, igazolni szintén nem tudja: a 30 és $\frac{1}{2}$ veka buzának az egyház részére természetben, vagy a folyó piaci árban megfizetésére Marjai Lajos elítélte, s e kötelezettségének 15 nap alatti teljesítésére utasított; — s az egyház vagyona hanyag kezelésért megrovatik.

A csatári presbiteriumnak pedig komolyan meg hagyatik, hogy minden egyházi év végén a gondnoki számadással együtt az egyházi számadását is megvizsgálja, s hozassa tisztára; — az egyház vagyonának pontos és hű kezelésére szigorúan felügyeljen, — a hanyagul vezetett számadásokból eredhető kárért a felelősség terhe az egyházi előjáróságon fekvővén.

24. szám. Daróczy József, h.-k.-ujlaki tanító, az 1874 ik évben rajta illetékelenül behajtott 8 frt inségi kölcsön visszatérítését kéri.

Mellőzésével folyamodó abbéli kérelmének, hogy szolgabíró Kis Elek részére utasítás, vagy a 47/1874 sz. a. hozott végzést illetőleg magyarázat adassék; — miután a fenthivatolt számu egyházmegyei végzéssel már kimondatott, hogy a betáblázással is biztosított ármentesítési inségi kölcsönt a terület tulajdonosa tartozik viselni; — s miután Daróczy József a p.-tamási tanító földnek nem tulajdonosa, hanem csak haszonvevője volt, s ekként Daróczy Józsefnek a 8 frt 1864-ik évre esett ármentesítési inségi kölcsön jogtalanul vétetett be: ezkénnél fogva kérelme, hogy az általa kifizetett 8 frt részére visszatérítessék, jogos és méltányosnak találván, a p.-tamási egyház gondnoka utasított, hogy a 8 forintot Daróczy Józsefnek 15 nap a'att fizesse ki, ellen esetben ezen összeg végrehajtás utján fog az egyháztól bevettetni.

Mely végzés Daróczy Józseffel, és a p.-tamási előjárósággal közöltetni rendeltetik.

25. szám. A sz.-János ref. egyház, a községváza és a leány iskola közti lévő 6—7 □ öl területnek a község által szándékolt beépítésére az engedélyt megadatni kéri.

Tekintettel arra, hogy a betérjesztett adatok s az esperestnek szemle utáni jelentése szerint a czélba vett építkezés úgy az egyházra, mint a leányiskolára, a mennyiben e kicsiny és szabálytalan terület a község által nagyobb területtel kárpótoltatik, előnyös és hasznos: az egyházmegye a jelzett területnek a község által leendő beépítését engedélyezi a közösen megállapított azon feltétel alatt, hogy az építendő szoba, mint adószedői helyiség a község és egyház által közösen használtassék, annak padlása a leánytanító használatába bocsátassék, s e végre arra ajtó készíttessék. végre, hogy a kárpótlásul adott tér a leányiskola udvarához elkerítettessék, s mindezek a község költségén; — e feltételek egyike vagy másika nem teljesítése esetében az egyház joga a kérdéses területhez épségben maradván.

26. szám. Pap Károly esperest és Szokolay József tanácsbíró mint egyházlátogatók jelentést tesznek arról, hogy Kondor Imre m. kakucsi tanító az elősorolt indokokból állásától általuk elmozdítottván, helyébe Áts András helyezettett be lelkésztanító-jelölt képen, s kéri eljárásukat jóváhagyatni.

Meggyőződve az egyházmegye arról, hogy Kondor Imre tanítónak állásában tovább is megmaradása a népnevelés ügyének tetemes kárára valószínű volt, s úgy erkölcsi, mint tanítóképességi hiányai miatt a m.-kakucsi egyház és iskola eddig is már sok hátrányt szenvedett: jelentő küldettség eljárását helyeselve megerősíti.

27. szám. Olvastatott Pap Károly esperest jelentése arról, hogy a 24 évet betöltött teljes koru, de nőtlen, vagy nem törvényes házasságban élő férfiaknak egyházi adófizetési kötelezettségük egyházmegyeileg állapítottassék meg.

Epségben hagyása mellett a csatári 1713-ki generalis synodus által e tárgyban hozott s némely egyházakban fennálló határozatnak, illetőleg gyakorlatnak, — egyházmegyénk kimondja, hogy minden, életének 24. évét betöltött,

és így teljeskoru férfi, ha bár nőtlen, valamint a törvénytelen házasságban élő, ha bár még nem 24 éves férfi, és a törvénytelen házasságban élő, vagy házasságban kívül családayakká lett nők, kötelesek a helyben szokásos egyházi adót fizetni — s erről az egyházmegyéhez tartozó összes egyházak előjárói végzésileg értesítettnek.

28. szám. Olvastatott az egyházmegyei tanitógyámoldai választmány kérvénye, melyben — szemben az országos, tanítói nyug- és gyámdíjról szóló 1875. XXXII. t. cz. intézkedéseivel a ft. egyházkerület közvetítése által, a hivatolt törvény-cikkben meghatározott évi járadékoknak a gyámolda alaptökéhez csatolhatóság, s ekként a gyámoldának szélesebb alapra tételhetését kérelmezi.

Meggyőződve lévén egyházmegyénk, hogy a felekezetek meghallgatása nélkül hozott, fen idézett törvényzikk, jótékony czélzata mellett is, sok hátrányt rejt magában úgy egyházainkra, mint tanítóinkra s az énekevekre is, midőn az adott körülményeket semmi tekintetbe nem veszi: a tanítói választmány kérvényét a ft. egyházkerületre pártolólág felterjesztetni rendeli oly végből, hogy e törvénynek, mely a protestáns egyház autonómiájával annyira ellenkezik, felekezeti tanítóink és énekeveireink érdekében, póttörvény általi megváltoztatását eszközölni méltóztassék, — felhíván ez eszmének pártolására mindkét prot. egyház kerületeit is.

29. szám. A fentebbi végzésből folyólag a tanitógyámoldai alapszabályok kinyomtatása,

Miután a gyámoldai alapszabályok új átnézése, s némely pontokban változtatása — míg az 1875. XXXII. t. cz. nem módosítottatik, — elkerülhetetlenül szükséges: azok kinyomtatása ily alakban nem történhetvén, a körülményekhez alkalmazásuk végett a tanítói testületnek visszaadtnak.

30. szám. A m.-keresztesi egyház belhivatalnokai, irásbelileg beadott kérvényekben a földmunka és természetbeni szolgálmányok pontatlan és hasznavehetetlen kiszolgáltatása tárgyában panaszt emelvén, — s e panaszt a b.-sz.-mártoni lelkész irásban, a jelenlévő lelkészek pedig szóval tett nyilatkozataik által egyhangúlag támogatván, — kéri e természetbeni szolgálmatokat pénzérték szerint átválttatni, s ez átválttatásra segédkezést nyujtani.

Nem említve azt, hogy az egyházi belhivatalnokok részére, díjlelvélök folytán teljesítendő kézi és írás szolgálmatok, mint a mult időbeli hűbéri rendszerre emlékeztető, a mai kor kívánalmával merő ellentétben állanak; — de figyelembe véve azon, a tapasztalat által alaposnak bizonyult általános panaszt, mely e szolgálmatok ellen, részint a minőség, részint a teljesítés idejének elhalogtatása, vagy épen nem teljesítés indokából felmerült, a mi a belhivatalnokok fizetésének csoklását vonja maga után; — figyelembe véve azon aránytalan terhet, mely e szolgálmatok teljesítéséből az egyház egyes tagjaira nehezedik; — az egyházmegye e szolgálmatoknak pénzértékbeni fizetéssé változtatását úgy az egyházakra, mint a belhivatalnokokra nézve előnyösnek ismervén el: kimondja, hogy a kézi és írás szolgálmatok minden egyházban, a belhivatalnokok részére pénzértékre változtatassanak által; s ezennel felhívja az egyes egyházakat, hogy az e tekintetbeni egyezményeket hozzák létre, s megerősítés végett terjeszszék be; azon hozzáadással, hogy a mely egyházak ily megváltást nem eszközölnének, azon esetre, ha a szolgálmatok nem, vagy nem a kellő időben s minőségben teljesítéséből a belhivatalnokokra nézve sérelem hárulna, az innen netán eredhető károktól az egyházi előjáróságot teszi az egyházmegye felelőssé.

31. szám. Előterjesztett ör. Katona András és hat érdektársának a Csökmön, 1875. április 18-ikán történt lelkészválasztás ellen beadott panaszuk és ennek tárgyában a 385/1875. számu esperesti kiküldetés folytán 1875. évi június 12-én foganatosított vizsgálatra vonatkozó összes adatok, mely ügyben, mint különösen megválasztott lelkész Papp Károly személye ellen irányzott ügyben, a tárgyalásnak nyilvánosan történt befejezése után az egyházmegyei gyűlés következő ítéletet hozott:

A beadott panasznak elvetésével az 1875. április 18 kán Csökmön foganatosított lelkészválasztásra megbízott küldettség eljárása helybenhagyatván, általános szavazat többséggel megválasztott Papp Károly, a csökmői lelkész állásban megerősítettetik, s panaszos ör. Katona András, Tóth Ferencz, Nagy Bálint, Arany József, Vincze B. József, Tóth István és D. Nagy Imre, az ezennel 42 frt 80 kban megállapított vizsgálati költségek egyetemleg megfizetésében elmarasztaltatnak; levonatván az esperest kezéhez előlegesen letett 50 frtból, s a felesleg az ítélet jogerőre emelkedése után visszaadatván.

Indokul szolgált ez ítélethozatala:

1. A választási eljárás jóváhagyását illetőleg az, hogy a választást ellenőrző küldettség által, a választási eljárást szabályozó 1871-ik évi egyház-

kerületi 234. sz. végzés ellen oly szabálytalanság, mi a választást érvénytelené tehetné, nem követtetett el; azon körülmény pedig, hogy olyan négy egyén szavazott, kik a hivatolt egyházkerületi határozat szerint szavazati joggal nem bírtak, — a mennyiben e szavazatok levonásával is, az összes beadott 96 szavazat közül Papp Károlyra 52, s így általános többség esett, — a választás eredményét meg nem semmitette.

2. A megválasztott lelkész ellen emelt korteskedés és vesztegetés miatti vád, — minthogy a vádat emelő által felhívott tanuk e vádat nem hogy igazolnák, de sőt azokat határozottan megtagadják, — e szerint teljesen igazolatlan maradván, figyelmen kívül hagyandó volt.

3. A lelkészi hivatalra alkalmatlanságát a megválasztott lelkésznek, lelkési képesítvényei határozottan megczáfolván, de az iskolákra, takarékok magtára, s az egyház vagyonának kormányzására alkalmas voltát, s kellő működését gyakorlatilag be győzhetni az ujonnan választott lelkésznek csak a jövő adhatván módot, a panasznak ide vonatkozó indokai szinte mellőzendők voltak.

4. Az ezek szerint alaptalannak talált panasz megvizsgálásával okozott költségeknek viselésével, a panaszt együttesen benyújtók, mint a költséget kellő alap nélkül okozók, egyetemlegesen elmarasztalandók voltak.

Mely ítélet Katona András és egyik érdekűtársá előtt nyomban meghirdettvén, az ellen fellebbezésüket jelentették be.

32. szám. A csökmői lelkészválasztási eljárás ellen beadott panaszt megvizsgáló küldöttség által bejelentett, hogy a lelkészválasztás után azonnal lemondott egyházi tanács, a csökmői ref. egyházban még ez ideig sem alakult meg; továbbá hogy a választási eljárás tárgyában meg ejtett vizsgálat alkalmával kintt, hogy az egyházi magtár valóban oly rendetlen állapotban van, hogy a magtári gondnok sem a magtár állását feltüntetni, sem azt, hogy ki mennyi kölcsönt vett, kimutatni nem képes, annyival kevésbé vannak a kikölcsönzött mennyiségek biztosítva, mely sajnos körülmények az egyházmege kiváló figyelmét és sürgős intézkedését igénylik.

E bejelentés folytán Ember Károly, furtai, és Matócsi János, darvasi lelkészek kiküldetnek, hogy a csökmői egyház kebelében az egyházi tanácsot, lehetőleg késedelem nélkül alakítsák meg; és Ember Károly tanácsbíró arra is megbízatik, hogy a magtár állását, az illető magtári tisztviselőkkel és előjárókkal hozassa rendbe, s a szükséges biztosítási lépéseket haladékok nélkül tette meg: teendő eljárásokról jelentések annak idejében bevaratván.

33. szám. Előterjesztettek a nagyváradai ref. egyházhoz tartozó Borbély Károly és Német Ferencz által benyújtott, 259 aláírással ellátott s nagyváradai lelkész Szikszay József ellen több rendű vádpontot magában foglaló folyamodvány, s ennek folytán a 626/1875. sz. esperesi megbízással teljesített vizsgálatra vonatkozó összes iratok; melynek felolvasatása, s a megeltett nyilvános tárgyalás után az egyházmegei bíróság következőleg ítélt:

Nagyváradai ref. lelkész Szikszay József az ellene emelt vádak alól felmentetik, és amennyiben a vizsgálatból az derült ki, hogy a beadott folyamodványban több aláírásai hamisak, ezen hamis aláírásokkal elkövetett büntény kiderítése, s az e tekintetbeni további eljárás eszközzése végett az ítélet jogerőre emelkedése után a vonatkozó iratokkal a nagyváradai kir. ügyészséghez átítetik. A folyamodványban érintett, kellő általánosságban tartott, de a nagyváradai viszonyokról fogva alkalomszerűsége mellett is a nyugalom felbontására a politikai pártzenvedély által eszközül használt lelkész beszéd elmondása felett az egyházmege sajnálatát fejezi ki; de jobban sajnálja, és megbotránkozását fejezi ki a felett, hogy ez egyházi beszédben elegendő alapot találtak több egyházi tagok oly tüntetések előidézésére, melyek el tüntetést előidézők míg az egyház szentélyét alacsonyíták le, másfelől a lelki enyhülést és vigaszt kereső híveket a legmélyebben megbotránkoztatták. És minthogy e tüntetéseknek vezetője a nagyváradai egyháztanácsnak egyik tagja, Borbély Károly bizonyult be, ki egyháztanácsnoki esküjében az egyházban a rend és béke fenntartására esküdött, mint ama ténye által ezen esküt megszegő, az egyháztanácsból kiűltetik. A vizsgálati eljárás költségeit illetőleg, melyek 98 frt 36 krban állapítottak meg, a folyamodványt benyújtó, s a vizsgálati költségeket 30 frttal előlegező Borbély Károly és Német Ferencz, az ítélet jogerejüvé váltától számított 15 nap alatt meghízetésében elmarasztaltatnak, s a hiányzó összegnek szükség esetén közigazgatási végrehajtás segélyével is bevétele, s rendeltetése helyére fordításával, esperesi Pap Károly megbízatik. Borbély Károly és Német Ferencznek azonban, a folyamodványt magokéva tett érdekűtársaik ellen, az ezekre aránylag eső költségek bevehetése iránti viszkövetelhetési jog fenhagyatik.

Indokul szolgált ez ítélethezatalra:

1. Azon körülmény, hogy a folyamodványban felhozott terhelő körülmények, mennyiben vádat képezhetnek, elfogadhatóság bizonyítva nincsenek. Ugyan is:

a) Vádolva van Szikszay József, hogy egy egyházi ülésben, az urvacsorája kiosztását a betegeknek, bigott szokásnak nevezte. Ez azonban, a mennyiben azon egyháztanács-ülésben jelen volt több egyháztanácsosok vallomása által megczáfolatik, teljesen alaptalannak tűnt fel.

b) Terhelve van azzal, hogy több esetben, a haldokló betegek az urvacsora feladását megtagadta, és négy ily eset állítottik ellene. Egyik esetben Szabó Józsefhez az 1873 iki okt. 28-ikán hivatott, és csak három izbeni hívás után jelent meg; s az urvacsora feladását ekkor is megtagadta, holott még azután három napig élt a beteg. — Ezen vád már azon körülmény által élet veszti, — mi anyakönyvi kivonattal igazolatott — hogy azon Szabó József, kiről a vádban szó van, 1872. nov. 1-jén elhalt, s így 1873. okt. 28-ikán, chez az urvacsora feladása végett nem hivatatható. — Egyébiránt a vallomást tevő tanuk előadása szerint is, vádlott lelkész a betegnél megjelent, s a beteg ekkor erős csuklások közt volt, s így megjelent lelkész a beteget nem találván alkalmasnak az urvacsora felvételére, minthogy ennek megbíráására ő volt egyedül hivatott, helyesen, és lelkészi állásához hűen járt el akkor, ha ez indokból az urvacsoráját a betegnek fel nem adta. — Másik esetül felhozatik, hogy Czina Juliánna nevű beteghez hivatott, s nem jelent meg. Ez azonban egy tanu által állítatván, a vádlott lelkész tagadása ellenében igazolva nincs. — A harmadik esetben pedig, midőn állítolag Török Józsefhez hivatott, magának az állítolag elhívónak vallomása szerint is, a lelkésszel az elküldött nem beszélt, s azon állítás, hogy hangját hallotta, s mégis honlété eltitkolatott, semmivel igazolva nincs. — Végre, hogy bizonyos Kádár András nevű egyén Pap Sándorhoz hívta volna; — a mennyiben sem az idő, sem az elmenetel megtagadásának oka megnevezve, s a vád csak egy tanu által előadva állítottik fel, e körülmény a lelkész terhelőül elfogadható nem volt.

c) Vádoltatik a Krisztus istenségének tagadásával. Azonban már maga e vád is, csak mint az egyházi reformtörökvések pártolásából, s egy vita alkalmával Meleg Gyula ref. lelkész által tett ama nyilatkozatból, „ha nem hiszsz, miért letél pap?” — a vádat felállító Halász József által vont következtetésül adatik elő. Minthogy azonban Meleg Gyula nyilatkozatában határozottan tagadja, hogy a Krisztus istenségét Szikszay József megtagadta volna, — mint hogy lelkész maga alkalmazása, s egyházi beszédei ellen nem emeltett azon vád, hogy Szikszay József a Krisztus istenségét nem hinné, vagy tagadná, annál fogva e vád igazolatlan, — és a mennyiben éppen vádlott lakásán folytatott bizalmas eszmecsere használtatott fel e vád felállítására — ildomtalan, találatot.

d. Azon vádat, hogy Sipos Imre gyermekét nem keresztelte meg, a vádlott lelkész életől teljesen megfosztotta, midőn a vádban beismerttévén, hogy Sipos Imre gyermekével a szülésznő egyedül ment, — a nevezett lelkész előadta, hogy ily esetben már a törvénytelen gyermekek megkeresztelésénél több visszaélés követtetett el; de különben is a keresztcszülőknek fogadást kell tenni, a megkeresztelt gyermeknek a keresztény vallásban neveltetése iránt; ez okból — mert keresztcszülők a szülésznővel a mondott alkalommal nem volt, tagadta meg az általa ez iránt már ismételve megintt szülésznőtől a gyermek megkeresztelését; s ez eljárását nevezett lelkésznek nem terhelőül, hanem kötelességszerű tényül ismeri el az egyházmege.

e. Vádoltatik, nevezett lelkész, hogy 1875. jun. 27-kén szöszékbe nem illő kortes beszédet tartott, melyben panaszlókra irányzott több sértő s lealacsonyító kifejezéseket használt. Minthogy azonban ama beszéd, mely több tanuk igazolása szerint a „Nagyvárad” című lapban kinyomatottal egyező volt, oly általánosságban, s minden alkalmazás nélkül mondatott, hogy azt csak a pártzenvedély által felizgatott nyugtalan kedély alkalmazhatta magára; — minthogy sem a kinyomatott szövegben nincs oly lealacsonyító kifejezés, minőt panaszlók emlitenek, sem ily kifejezéseknek használatát Szikszay József ellenében nem képesek igazolni, annál fogva e vádat is bizonyítottannak, terhelőnek elfogadni nem lehetett. — A mennyiben az derült ki a vizsgálat után, hogy a Nagyváradon lábra kelt heves politikai párttusa közepette, a lelkész politikai nézetével ellentétes véleményben levők által, ezen, különben a lelkész hivatásából folyólag alkalomszerűleg tartott egyházi beszéd lett szülő oka a vádlott lelkész elleni fellépésnek, és a kedélyek felingerlésének indokául felhasználva, — e beszéd elmondásából folyólag az egyházmege sajnálatát kénytelen kifejezni.

f) Terheltek azzal, hogy Kulcsár Lajosnál, panaszlókat, s a 48-as pártot érte, akként nyilatkozott Szikszay József: „csak hogy ezt a szemét, piszok népet le birtuk tiporni”. — E vádat Bednarik István valónak állítja, míg ellenben épen Kulcsár Lajos, — kinél állítólag ama kifejezés mondva volt, — határozottan valótlannak állítja; — e vád sem lévén tehát igazolva, azt vádlott ellen terhelőül elfogadni szintén nem lehetett.

g) Végre nem lett semmivel igazolva, azon, a vizsgálat során emelt, és zavartan előadott vád, mintha Szikszay József a törvényesnél nagyobb díjat vett volna; s ennél fogva, mint nem igazoltat, figyelembe venni ezt sem lehetett.

2. A vizsgálat során az derülvén ki, hogy Fogas Sándor keze vonása, ennek tudta s beleegyezése nélkül huzatott a folyamodványra, dacára annak, hogy ő írta tud; — továbbá, a tárgyalás során bejelentetvén, hogy Gyarmati Sámuel és Darvasi Sándor neveik, szinte ezek tudta s beleegyezése nélkül lett a folyamodványnak aláírva: ebből folyólag a hamis névalírás beigazolva lévén, és ily büntényt az egyházmegye elpalástolni a tételes és erkölcsi törvényekkel meg nem egyezőnek tartván: ez indokból a büntető eljárás eszközzése végett, az iratoknak annak idején a kir. ügyészséghez áttételét el kellett rendelni.

3. Több tanuk által igazolva lévén, hogy Szikszay József ellen, a templomból az egyházi beszéd közben csoportosan és lármá közt véghez ment kivonulással, a templom előtt szidalmazással s káromlással folytatott oly tüntetés eszközöltetett két ízben, mi előre terveztetett, s míg az egyfelől az ima helyét lealacsonyító, másfelől a templomban lelki nyihületet kereső egyházi tagokat mélyen megbotránkoztató volt: több tanuk igazolván, hogy e tüntetésnek megérlelése feletti tanácskozás Borbély Károly, egyházi tanácsos, házában vitetett véghez; s a tüntetést Borbély Károly kezdeményezte: ennél fogva itt nevezett Borbély Károlyt, mint a XCIX-dik kánon ellen vétőt, az egyházi tanácsból ki kellett tiltani.

4. A fentebbi indokok szerint alaptalannak talált vádak vizsgálati költségeiben, Borbély Károlyt és Németh Ferenczet, mint a panaszos folyamodvány beadásában, és a vizsgálat eszközölésében eljárókat kellett elmarasztalni; a menyiben azonban többen magokévé tették az alaptalan panaszt, ezek ellen az arányos költség visszakövetelhetése iránti jogot, nevezett eljárók részére fenntartani kellett.

Mely ítélet vádlottaknak úgy, mint vádlóknak azzal rendeltetik kézbesíteni, hogy az ellen felelőket esperesthez 15 napi határidő alatt beadhatják.

Mindezen számok hitelesítették:

Az 1. 2. 3. 4. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. számokat jegyezte Oláh József.

Az 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 28. 29. számokat Benedek László.

A 24. 25. 26. 27. 28. számokat Szűcs Lajos.

A 12. 30. 31. 32. 33. számokat Milye Gyula.

Betűrendes tárgymutató:

	Szám.
Alapszabályok — lelkészgyámoldai és közpénztári — átnézésére küldöttség nevezeték	11
Bokros István egyet. tanító-értekezleti elnökké választott	15
Bugyi Sándor, h.-k.-ujlaki lelkész, fél fizetése megállapított	21
Csökmői peres ügyben ítélet hozatik	31
Csökmői egyháztanács megalkotására küldöttség nevezeték	32
Dankó Sándor tanítói könyvtárnokká választott	16
Daróczi Józsefnek a p.-tamási egyház köteles 8 frjtát visszafizetni	24
Darvasi száraz malom eladhatása megengedtetik	10
Élesdnek a lugosi hagyományozott szőlő eladhatása utólagosan jóvá hagyatik	9
Ercsey Zs. s. gondnok a gyűlésen jelen nem lehet	1
Esperesti jelentés a f. é. júniusi vizitációról	4
Esperesti jelentés a belhivatalnok karban történt változásokról	7
Fehér Frigyes lemondása elfogadtatik, s a szavazás elrendeltetik	6
Iskolai takarékpénztárak	18
Kegyeleti — pápi — év eltöröltetik, s határozat a lelkészválasztás idejére nézve	12
Kondor Imre tanító elmozdítása jóvá hagyatik	26
Küldöttség a révi templom-építési számadás megvizsgálására	2
Küldöttség a borsi és h.-k.-ujlaki lelkései fizetés megbecslésére	3
Lelkészi fizetés minimuma tárgyában küldöttség nevezeték	13
Lessi lelkész-tanítói földadóját az egyház köteles fizetni	8
Marjai Lajos, csatári egyházi, elmarasztaltatik	23
Nádudvari Lajos, borsi lelkész fél fizetése megállapított	20
Nagyvárad peres ügyben ítélet hozatik	33
Oláh József jegyzővé választatik	5
Révi templom-építési számadás jóvá hagyatik	19
Szathmári László, lessi lelkész, 10 frtot fizet a l.-gyámoldába	22
Szentjánosi l. iskola kis területe beépítése jóvá hagyatik	25
Szolgálatok — kézi és igás — megváltása elhatározatik	30
Tanítók köteleztetnek a képességi és képezdei vizsgákat halogatás nélkül letenni	14
Tanítók járuléka a könyvtár részére	17
Tanítói nyug. és gyámdíjról szóló törvény tárgyában	28
Tanítói gyámoldai alapszabályok kinyomtatása mellőztetik	29
Teljes kora nőtlenek, és törvénytelen házasságban élők kötelesek az egyházi adót fizetni	27

